

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н

Форма № П-2.03.

Кафедра правознавства

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«КРИМІНОЛОГІЯ»

з підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітньо-професійна програма	Право

Полтава – 2022 рік

Розробник/укладач програми:

Михайло РОМАНОВ – кандидат юридичних наук, доцент кафедри правознавства ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Рецензенти програми:

Володимир ГОЛІНА – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України, головний науковий співробітник відділу кримінологічних досліджень НДІ ВПЗ імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України;
Сергій ЛУКАШЕВИЧ – доцент кафедри права гуманітарно-правового факультету Національного аерокосмічного університету імені М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», кандидат юридичних наук, доцент.

Програма навчальної дисципліни «Кримінологія» обговорена і схвалена на засіданні кафедри правознавства, протокол засідання кафедри від 29 серпня 2022 р. № 1.

Завідувач (начальник) кафедри правознавства
д. ю. н., професор

 Галина ЛАВРИК

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 081 Право
д. ю. н., професор

 Галина ЛАВРИК

Анотація навчальної дисципліни

Кримінологія це наука, яка вивчає злочинність в її соціальному вимірі, закономірності та тенденції злочинності, причини та умови скоєння злочинів, а також основні правові та соціальні засоби попередження злочинності. Кримінологія є необхідною для фахівця-правника, оскільки надає йому розуміння загальних закономірностей існування злочинності та засобів протидії цьому явищу.

Предметом навчальної дисципліни теоретичні положення та напрацювання щодо існування злочинності, а також практики запобігання і попередження злочинних проявів.

Мета навчальної дисципліни полягає у наданні студентам системних знань про злочинність, її закономірності, причини та умови, що їй сприяють та підживлюють це явище, про попередження злочинності, як комплексний напрям діяльності органів держави та суспільних інституцій, спрямований на зменшення злочинних проявів та їх негативний вплив на суспільні процеси.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у таких темах: наука кримінологія, її предмет та зміст; методологія кримінологічної науки; поняття злочинності та її види; особа злочинця; причини та умови злочинної поведінки; віктимна поведінка, як одна з причин вчинення злочинів; запобігання злочинності: основні види та засоби запобігання та протидії злочинній поведінці; запобігання насильницьким злочинам; запобігання злочинам проти власності; запобігання злочинам, вчиненим організованими злочинними угрупованнями; запобігання злочинам в сфері економіки та корупційним злочинам; запобігання злочинності неповнолітніх; запобігання наркозлочинам.

Zusammenfassung der akademischen Disziplin

Kriminologie ist eine Wissenschaft, die Kriminalität in ihrer sozialen Dimension, Recht und Kriminalität Trends, die Ursachen und Bedingungen der Kriminalität, sowie grundlegende rechtliche und soziale Mittel zur Prävention von Kriminalität untersucht. Die Kriminologie ist für den Sachverständigen notwendig, weil sie ihm ein Verständnis für die allgemeinen Gesetzmäßigkeiten der Existenz von Verbrechen und Mittel zur Bekämpfung dieses Phänomens gibt.

Das Thema der pädagogischen Disziplin theoretische Bestimmungen und Arbeiten über die Existenz von Kriminalität, sowie die Praxis der Prävention und Prävention von Straftaten.

Das Ziel der Bildungsdisziplin ist es, den Schülern systematisches Wissen über Kriminalität, ihre Regelmäßigkeit, die Gründe und Bedingungen, die zu diesem Phänomen beitragen und dazu beitragen, über die Prävention von Kriminalität zu vermitteln, als komplexe Tätigkeitslinie staatlicher Einrichtungen und öffentlicher Institutionen zur Verringerung krimineller Erscheinungsformen und ihrer negativen Auswirkungen auf soziale Prozesse.

Der Inhalt der Erziehungsdisziplin wird in den folgenden Themen offenbart: Wissenschaft der Crivinologie, ihr Thema und der Inhalt; Methodik der Crivinologischen Wissenschaft; Konzept der Kriminalität und ihrer Arten; die Person

des Täters; Ursachen und Bedingungen des kriminellen Verhaltens; Verhaltensverhalten als einer der Gründe für das Auftreten von Straftaten; Prävention von Straftaten: Haupttypen und Mittel der Prävention und des kriminellen Verhaltens; Prävention von Straftaten gegen Eigentum; Prävention von Straftaten, die von organisierten Verbrechergruppen begangen werden; Prävention von Verbrechen im Bereich der Wirtschaft und Korruption; Prävention von Jugendkriminalität; Prävention von Drogenverbrechen.

Annotation of educational discipline

Criminology is a science that studies crime in its social dimension, law and crime trends, the causes and conditions of crime, as well as basic legal and social means of preventing crime. Criminology is necessary for the expert-legal, because it gives him an understanding of the general regularities of the existence of crime and means of counteracting this phenomenon.

The subject of the educational discipline theoretical provisions and work on the existence of crime, as well as practice of prevention and prevention of criminal acts.

The aim of the educational discipline is to provide students with systematic knowledge about crime, its regularity, the reasons and conditions that contribute to and contribute to this phenomenon, about prevention of crime, as a complex line of activity of state bodies and public institutions aimed at reducing criminal manifestations and their negative impact on social processes.

The content of the educational discipline is revealed in the following topics: science of Criminology, its subject and the content; methodology of Criminological science; concept of crime and its types; the person of the offender; causes and conditions of criminal behavior; behavioral behavior, as one of the reasons of crime occurrence; prevention of crime: Main types and means of prevention and criminal behavior; prevention of crimes against property; prevention of crimes committed by organized crime groups; prevention of crimes in the sphere of economy and corruption; prevention of juvenile crime; prevention of drug crimes.

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Кримінологія» укладена відповідно до освітньо-професійної програми «Право», розробленої на підставі стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право для другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2022 року № 643.

Предметом навчальної дисципліни «Кримінологія» є науково обґрунтована інформація щодо злочинності, її видів, причин та умов, а також щодо діяльності з запобігання злочинності, основних засобів та практик протидії злочинності.

Мета навчальної дисципліни – формування знань про основні тенденції та закономірності явища злочинності, її види та причини і умови вчинення злочинів, основні детермінуючі фактори та обставини, особливості окремих детермінант злочинної поведінки; про діяльність з протидії та запобігання злочинності, основні засоби запобігання їх ефективність та обґрунтованість, про окремі напрями запобіжної діяльності, які мають особливості залежно від видів вчинюваних злочинів та сфери суспільних відносин.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

спеціальні (фахові, предметні):

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми:

РН 1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

РН 10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

ПР 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

Програма навчальної дисципліни «Кримінологія» структурована згідно з особливостями організації навчального процесу. Програма навчальної дисципліни складається з трьох логічно взаємопов'язаних модулів.

Модуль 1. Основні теоретичні положення кримінології.

Модуль 2. Злочинність, її причини та умови.

Модуль 3. Запобігання злочинності.

Навчальна дисципліна є **нормативною**.

Форма підсумкового контролю знань: **екзамен**.

Програмний зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Основні теоретичні положення кримінології

Тема 1. Кримінологія як наука

Кримінологія (від лат. *crimen* – злочин, *logos* - вчення) – вчення про злочин. До предмету кримінології надходять знання про злочин і злочинність, їх детермінацію, тобто причин та умов злочинності, про особу злочинця і потерпілого, а також про заходи запобігання, протидії і попередження злочинності. Система кримінології як науки і як навчальної дисципліни. Місце кримінології в системі наук та її зв'язок з юридичними та іншими науками: конституційним, адміністративним, кримінальним правом, кримінальним процесом, кримінально-виконавчим правом, економічною теорією, історією, філософією, соціологією, психологією, статистикою та ін. Завдання та функції науки кримінології.

Тема 2. Методи кримінології

Основні напрямки сучасних кримінологічних досліджень в Україні. Кримінологічне дослідження – один із видів соціального пізнання. Загальнонаукові методи дослідження предмета кримінології: сходження від абстрактного до конкретного; гіпотеза; історичний метод; порівняння; статистичні методи. Поняття методики кримінологічних досліджень, їх завдання та організація. Засоби (методи) збирання, узагальнення та аналізу кримінологічної інформації. Методи збору кримінологічної інформації. Джерела кримінологічної інформації. Історичний, порівняльний, статистичний, конкретно-соціологічні, психологічні методи.

Програма кримінологічного дослідження та її структура. Вибір об'єкту кримінологічного дослідження. Етапи кримінологічного дослідження. Вибірковий метод кримінологічного дослідження. Методика і техніка збору первинної кримінологічної інформації. Анкетування та інтерв'ювання в кримінології. Фіксація результатів кримінологічного дослідження. Форма відображення результатів кримінологічних досліджень: аналітичні довідки, звіти, узагальнення тощо.

Загальною базою кримінологічних досліджень є також єдина система офіційного статистичного обліку злочинів в Україні (форми звітності), які визначають зв'язок кримінології з правовою (кримінальною) статистикою.

Модуль 2. Злочинність, її причини та умови

Тема 3. Поняття злочинності та її ознаки

Злочинність як фундаментальна категорія кримінології. Злочинність як соціальне-правове явище. Злочинність – це соціально-правове, історично-мінливе, негативне явище, яке притаманне кожному суспільству і яка вимірюється за допомогою кількісних та якісних показників. Співвідношення злочинності з окремим злочином.

Показники злочинності. Рівень злочинності. Коефіцієнт інтенсивності та активності злочинності на певній території. Різні підходи щодо визначення

“ціни злочинності”. Динаміка злочинності. “Географія” злочинності. Структура злочинності. Розподіл злочинності на види в залежності від: соціально-демографічних характеристик злочинця (вік, стать, освіта); форми вини, мотивів, тяжкості злочинів, спрямованості умислу; розміру заподіяної шкоди та ін.

Латентна злочинність – це сукупність злочинів, що не потрапили, з різних причин, до офіційної статистики. Рівні та види латентності. Способи виявлення латентних злочинів. Фактори, що обумовлюють існування латентної злочинності.

Тема 4. Особа злочинця

Поняття особа злочинця. Теорії визначення та тлумачення поняття особи злочинця. Поняття особистості злочинця. Зв'язок понять особа та особистість злочинця та їх розрізняльні ознаки і значення для кримінологічних досліджень. Структура особи злочинця: соціально-демографічні ознаки; морально-психологічні ознаки; кримінально-правові та інші ознаки злочинця. Радянські маркери особи злочинця: зв'язок соціального і біологічного в особі злочинця та їх роль у вчиненні злочину; формування криміногенності особистості та мотивації кримінальної поведінки. Типологія злочинців, її обґрунтування.

Тема 5. Причини та умови злочинності

Детермінація злочинності та окремого злочину. Детермінація злочинності – це визначення причин та умов, що сприяють існуванню та розповсюдженню злочинності. Взаємозв'язок причин і умов злочинності. Економічні, соціальні, політичні, ідеологічні детермінанти злочинності. Біологічні, соціальні та психологічні теорії виникнення злочинності. Криміногенні фактори сучасної злочинності в Україні (об'єктивні та суб'єктивні фактори).

Тема 6. Індивідуальна кримінальна поведінка

Поняття особи злочинця в кримінології та її відмежування від особи, яка вчинила злочин. Особа злочинця – це особистість людини, яка займається злочинною діяльністю, тобто неодноразово і заплановано вчиняла дії, заборонені кримінальним законом.

Криміногенна особа та її співвідношення з особою злочинця і суб'єктом злочину. Механізм формування особи злочинця. Фактори, що впливають на формування особи злочинця. Етапи формування особи злочинця. Соціальне і біологічне в особі злочинця. Структура особи злочинця. Соціально-демографічні, морально-психологічні риси особи злочинця. Класифікація осіб, які вчинили злочини. Типологія злочинців. Роль аномалій психіки в детермінації злочинної поведінки. Різні підходи щодо вивчення структури особи злочинця. Обсяг, межі та способи вивчення особи злочинця в кримінології.

Віктимологія – вчення про жертву злочину. Становлення віктимології як самостійного напрямку кримінологічних досліджень. Функції віктимології. Поняття віктимізації та віктимності особи.

Класифікація жертв злочинів. Зв'язок “злочинець – потерпілий” в кримінології. Поняття віктимної ситуації. Рівень віктимності (коефіцієнт

спеціальної віктимності за особами). Класифікація поведінки жертви та її роль в механізмі вчинення злочину.

Суїцидальна поведінка особи. Співвідношення економічних та соціальних негараздів в українському суспільстві та рівня суїцидів. Моральна оцінка самогубств в різні історичні епохи. Механізм суїцидальної поведінки особи. Фактори, що підштовхують особу до самогубства. Зв'язок суїцидальної поведінки зі злочинністю.

Віктимологічна та суїцидальна профілактика.

Модуль 3. Запобігання злочинності

Тема 7. Запобігання і протидія злочинності

Протидія злочинності як один з основних елементів предмету кримінологія. Протидія злочинності – це система засобів, що застосовуються державними та приватними установами, громадськими організаціями, окремими громадянами для усунення чи блокування криміногенних факторів, а також для того, щоб не допустити скоєння та завершення конкретних злочинних посягань. Різні точки зору щодо визначення поняття “попередження злочинності”. Поняття “профілактики”, “запобігання” та “припинення” злочину та їх співвідношення з “попередженням” окремого злочину.

Система заходів впливу на злочинність. Загально-соціальне запобігання злочинності. Спеціальні державні органи боротьби зі злочинністю.

Структура інституційно-правового механізму функціонування державної системи виконання кримінальних покарань в Україні.

Тема 8. Запобігання насильницьким злочинам

Кримінологічна характеристика та види загально-кримінальної та насильницької злочинності.

Поняття загально-кримінальної насильницької злочинності. До загальнокримінальних корисливих злочинів відносять злочини проти власності, які вчинюються у формах прямого незаконного заволодіння чужим майном, з корисливих мотивів, в цілях безпідставного збагачення за рахунок чужого майна, а також без використання суб'єктами свого становища. Це крадіжки, грабежі, розбійні напади, шахрайства та вимагання. В залежності від способу досягнення корисливої мети, дані злочини розподіляються на дві підгрупи: 1 – загальнокримінальні корисливі злочини, що не поєднані з насильством (крадіжки, грабежі без ознак насильства та шахрайства); 2 – загальнокримінальні корисливі злочини, які поєднані з насильством (насильницький грабіж, розбій, вимагання).

Детермінація насильницької і корисливої злочинності на загально-соціальному та індивідуальному рівнях. Кримінологічна характеристика окремих видів злочинів. Їх кількісні показники. Особа злочинця. Особливості вольової та інтелектуально-емоційної сфери злочинців. Механізм поєднання корисливих мотивів з насильницьким способом їх реалізації. Протидія загально-кримінальній, насильницькій та корисливій злочинності шляхом реалізації кримінально-превентивних заходів на трьох рівнях: загальносоціальному, спеціально-кримінологічному та індивідуальному.

Тема 9. Запобігання злочинам, вчиненим організованими злочинними угрупованнями

Поняття організованої злочинності. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень, які вчинюються учасниками організованих злочинних угруповань. Причини та умови вчинення учасниками організованих злочинних угруповань кримінальних правопорушень. Запобігання кримінальним правопорушенням, вчинюваним учасниками організованих злочинних угруповань.

Тема 10. Запобігання злочинам в сфері економіки та корупційним злочинам

Кримінологічна характеристика та протидія злочинам у сфері економіки.

Поняття, ознаки і види злочинів у сфері економіки. Слід зазначити, що поряд із терміном «злочинність у сфері економіки» використовуються також і такі, як, «економічна злочинність», «злочинність економічної спрямованості» тощо. Всі вони є по суті синонімами. До таких злочинів відносяться злочини у сфері господарської діяльності, злочини проти власності, злочини в сфері службової діяльності. Економічна злочинність найбільш всього залишається розповсюдженою у бюджетній сфері, банківській сфері, сфері приватизації (також це стосується сфери земельних відносин) та агропромислового комплексу.

Кримінологічна характеристика злочинів, що вчиняються у сфері економіки, їх класифікація. Детермінація злочинності у сфері економіки. Криміногенні фактори злочинності у сфері економіки традиційно поділяються на декілька груп, а саме: економічні, соціальні, політичні, правові, організаційно-управлінські, а також недоліки у діяльності правоохоронних органів.

Кримінологічні особливості осіб, що вчинили злочини у сфері економіки. Основні напрями запобігання злочинів, що вчиняються у сфері економіки. протидія злочинності у сфері економіки, як елемент системи соціального управління, включає в себе комплекс загальносоціальних та спеціально-кримінологічних заходів, що застосовується відповідними державними органами, установами та організаціями незалежно від форми власності та які спрямовані на своєчасне виявлення та усунення криміногенних детермінант.

Поняття і кримінологічна характеристика корупції. Корупція як транснаціональне явище. Корупція як основна ознака організованої злочинності. Правові та організаційні засади запобігання та протидії корупції з урахуванням положень міжнародно-правових актів в цієї сфері. Спеціально уповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції. Чинне законодавство України у сфері запобігання корупції. Поняття і зміст антикорупційної експертизи.

Тема 11. Запобігання злочинам проти власності

Поняття кримінальних правопорушень проти власності. Специфіка їх об'єкту. Причини і умови вчинення кримінальних правопорушень проти власності. Кримінологічна характеристика кримінальних правопорушень проти власності. Запобігання кримінальним правопорушенням проти власності.

Тема 12. Запобігання злочинності неповнолітніх

Кримінологічна характеристика та протидія злочинності неповнолітніх.

Поняття злочинності неповнолітніх. В основі поняття «злочинність неповнолітніх» знаходяться особливості її загально-юридичної та кримінально-правової характеристики, що пов'язані з віком кримінальної відповідальності та покаранням неповнолітніх. Тенденції стану злочинності неповнолітніх в Україні за період незалежності. Структура злочинності неповнолітніх. Статистичні показники і кримінологічні особливості злочинності неповнолітніх. Кримінологічна характеристика особистості неповнолітнього злочинця: соціально-демографічна та соціально-психологічна характеристика.

Причини та умови злочинності неповнолітніх. Провідна роль у процесі генерації кримінальної поведінки неповнолітніх визнається саме за соціальними детермінантами, що мають місце, перш за все, у мікросоціальному середовищі та інформаційному просторі. Рівень рецидиву правопорушень і злочинів неповнолітніх. Взаємодія злочинності дорослих та злочинності неповнолітніх. Особливості протидії злочинності неповнолітніх.

Тема 13. Запобігання наркозлочинам

Поняття і види фонових для злочинності явищ. Кримінологічна характеристика наркоманії, токсикоманії та їх зв'язок зі злочинністю. Кримінологічна характеристика пияцтва та алкоголізму, їх зв'язок зі злочинністю. Інші види ненормативної поведінки як фонові явища злочинності (аморалізм, протекціонізм, проституція, азартні ігри, самогубство).

Особливості кримінологічної характеристики осіб, які зловживають алкоголем та наркотиками, азартними іграми, хворих на СНІД та осіб, які займаються проституцією. Причини та умови виникнення та існування фонових для злочинності явищ. Основні напрямки протидії: соціально-кримінологічне запобігання фоновим для злочинності явищам, нормативно-правові та організаційні заходи, заходи просвітницько-виховного характеру, заходи у сфері міжнародного співробітництва та науково-технічні заходи.

Тема 14. Злочини вчинені з необережності та їх запобігання

Поняття необережної злочинності. Зазвичай необережне заподіяння шкоди є результатом протиріч між об'єктивними вимогами ситуації і неадекватним суб'єктивним сприйняттям особою цієї ситуації. Види злочинної необережної поведінки. Актуалізація проблеми необережних злочинів для кримінології пов'язана з суттєвою інтенсифікацією різних видів необережної злочинної поведінки, збільшенням її ймовірності в різних сферах професійної та побутової діяльності, збільшенням спричинюваної шкоди.

Кримінологічна характеристика злочинів, вчинених з необережності. Серед кримінологічних характеристик необережної злочинності важливе місце займає негативний вплив на неї високого рівня віктимності потерпілих. Характеристика особ, які вчинили необережні злочини. Види необережних злочинців.

Структура сучасної необережної злочинності в Україні. Причини та умови необережної злочинності. Загальносоціальні та специфічні фактори, що детермінують необережну злочинність. Протидія необережній злочинності.

Тема 15. Зарубіжна кримінологія та використання її досвіду у розвитку кримінологічної науки в Україні

Історія розвитку кримінологічних теорій в зарубіжних країнах. Основні західноєвропейські школи в кримінології. Класична школа в кримінології (І. Кант 1724-1804, Д.Говард 1726-1790, Ч. Беккарія 1738-1794, І.Бентам 1748-1832, Г.Гегель 1770-1831). Антропологічна школа в кримінології (Ч.Ламброзо 1835-1909, З.Фрейд 1856-1939, Б.Феррі 1856-1929). Соціологічна школа в кримінології (Е.Дюркгейм 1858-1917, А.Кетле 1796-1874).

Погляди американських кримінологів на класифікацію кримінологічних досліджень (Е.Сатерленд 1883-1950).

Аналіз сучасних кримінологічних поглядів на злочинність, її природу, причини існування та заходи впливу на її прояву. (Н.Крісті, Р.Кларк, Е.Шур).

Міжнародне співробітництво в сфері протидії і боротьби із злочинністю

Рекомендовані джерела інформації

Нормативно-правові акти:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та протоколи, що її доповнюють від 15.11.2000 № 55/25, ратифікована законом від 04.02.2004 № 1433-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1433-15#Text>
2. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми від 16.05.2005, ратифікована законом від 21.09.2010 № 2530-VI URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_858#Text
3. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 № 3341-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>
4. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 № 638-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text>
5. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
6. Про протидію торгівлі людьми: Закон України від 20.09.2011 № 3739-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text>
7. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>
8. Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними: Закон України від 15.02.1995 № 62/95-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62/95-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
10. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20.11.2003 № 1296-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1296-15#Text>
11. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
12. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 № 2163-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text>
13. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14#Text>
14. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України від 17.03.2011 № 3160-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-17#Text>
15. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей: Закон України від 24.01.1995 № 20/95-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80#Text>

16. Стратегія боротьби з організованою злочинністю, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2020 р. № 1126-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text>

17. Стратегія кібербезпеки України «Безпечний кіберпростір – запорука успішного розвитку України», затверджена Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text>

Основні рекомендовані джерела інформації:

18. Кримінологія: підручник / [Б. М. Головкін, В. В. Голіна, О. В. Лисодєд та ін.]; за заг. ред. Б. М. Головкіна. Харків: Право, 2020. 384 с.

19. Віктимологія: навч. посіб. / за заг. ред.: В. В. Голіни і Б. М. Головкіна; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2017. 308 с.

20. Кримінологія: підручник / О. М. Джужа, В. В. Василевич, В. В. Черней, С. С. Чернявський та ін.; за заг. ред. В. В. Чернея, О. М. Джужі. Київ : ФОРМ-Лекс, 2020. 612 с.

21. Тимошенко В. І., Шакур В. І. Теоретичні основи кримінології: моног. Київ: Юрінком Інтер, 2021. 240 с.

22. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Т. 18: Кримінологія. Кримінально-виконавче право / редкол.: В. І. Шакур, В. І. Тимошенко. Харків : Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави та права ім. В. М. Корецького НАН України; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2019. 544 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

23. Гудмен М. Злочини майбутнього ; пер. з англ. І. Мазарчук, Я. Машико. Харків : Фабула, 2019. 592 с.

24. Головкін Б.М. Теперішнє і майбутнє кримінології // Проблеми законності Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. 2020. № 149. С. 168- 184.

25. Головкін Б.М. Про детермінацію злочинності //Часопис Київського університету прав. 2020. № 1. С.274-280.

26. Оболенцев В. Ф. Системний аналіз та моделювання системи запобігання злочинності в Україні: моног. Харків: Юрайт, 2021. 192 с.

27. Сметаніна Н. В. Наукові підходи до теорії злочинності у сучасній українській кримінології : моног.; за заг. ред. В. В. Голіни. Харків : Право, 2016. 192 с.

28. Громадськість у запобіганні і протидії злочинності: вітчизняний та міжнародний досвід: моног. /В. В. Голіна, М. Г. Колодяжний, С. Ю. Лукашевич та ін.; за заг. ред. В. В. Голіни і М. Г. Колодяжного. Харків: Право, 2017. 248 с.

29. Жаровська Г. П. Транснаціональна організована злочинність в Україні: феномен, детермінація, протидія : моног. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т, 2018. 568 с.

30. Заїчко О. В. Запобігання незаконній порубці або незаконному перевезенню, зберіганню, збуту лісу : моног.; за ред. Б. М. Головкіна. Харків : Право, 2019. 192 с.

31. Новіков О. В. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинності у сфері інтелектуальної власності: моног.; за заг. ред. Б. М. Головкина. Харків : Право, 2018. 182 с.

32. Філіппов С. О. Протидія транскордонній злочинності: глобальний контекст і реалії України: моног. Одеса: Фенікс, 2019. 452 с.

33. Бочарова К. А. Запобігання злочинам, пов'язаним з вандалізмом: монографія; за ред. С. Ю. Лукашевича. Харків : Право, 2019. 216 с.

34. Мокляк В.В. Протидія терористичній діяльності в Україні: моног. [наук. ред. Б.М. Головкин]. Харків. Юрайт, 2021. 204 с.

35. Шейко К.В. Запобігання злочинам, що вчиняються у сфері виробництва і обігу алкогольних напоїв : моног. / [наук. ред. Б.М. Головкин]. Харків. Юрайт, 2021. 212 с.

36. Кулик К.Д. Запобігання розбещенню неповнолітніх в Україні: моног. Харків : Юрайт, 2021. 196 с.

37. Білецький А. В. Участь громадськості в запобіганні корупційним злочинам в Україні : моног.; наук. ред. Б. М. Головкин. Харків : Право, 2018. 188 с.

Інтернет-ресурси

Офіційний сайт Євростату - <https://ec.europa.eu/eurostat>

Офіційний сайт Європолу - <https://www.europol.europa.eu/>

Офіційний сайт Управлінням ООН по наркотикам і злочинності (UNODC) - <https://www.unodc.org/>

Офіційний сайт Європейського бюро проти шахрайства (OLAF) - https://ec.europa.eu/anti-fraud/home_en

Офіційний веб-портал Верховної Ради України – <http://rada.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Президента України – <http://www.president.gov.ua>

Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>

Офіційний веб-портал Ради національної безпеки і оборони - <https://www.rnbo.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Офісу Генерального прокурора – <https://www.gp.gov.ua/ua/index.html>

Офіційний веб-портал Міністерства внутрішніх справ України – <https://mvs.gov.ua/uk>

Офіційний веб-портал Національної поліції України – <https://www.npu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Служби безпеки України – <https://ssu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Національного агентства з питань запобігання корупції – <https://nazk.gov.ua/uk/>

Офіційний веб-портал Національного антикорупційного бюро України – <https://nabu.gov.ua/>

Офіційний веб-портал Державної служби статистики – <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Судова статистика – https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/

Єдиний державний реєстр судових рішень – <https://reyestr.court.gov.ua/>